

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In festo die Jacobi majoris apostoli

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Hoc solatio confirmet se ipsi parentes, si forte à Deo hac cruce affligantur, nec dubitent, quin hæredes ex asse liberi sui sint æternæ salutis.

Caveant modo ne destinato consilio vel ex contemptu quicquam in ardua hac re negligant, & tota res erit in vado: quin potius infantes hos suos aliquando læti recuperabunt, ut cum iisdem imperterriti coram tri-

bunali Christi comparere & dicere possint: Ecce, ego & pueri, quos dedit mihi Dominus, Esa. 8. v. 18. & in æternum cum iisdem lætabuntur.

Id quod ita his parentibus concedere dignetur, Deus ter Opt. Max. per & propter Christum, Servatorem & Dominum nostrum, Amen.

* * *

In festo die Jacobi majoris Apostoli.

Evangelium Matth. 20. v. 20. --- 28.

EXORDIUM.

DE Rebecca refertur, quod illa valde sollicita fuerit, de filio suo Jacobo, eumque instruxerit, quomodo Esavum prævenire, ei-que benedictionem patris Isaac, quæ ipsi, velut primogenito conveniret, præripere deberet. Et tanto quidem fervore id egit, ut cum Jacob vereretur patrem fallere, illa dixerit: In me sit maledictio, fili mi, Gen. 27. 6. 13.

Exemplum est materni amoris & sollicitudinis, quale quoque habemus in prælecto Evangelio, hoc tamen cum discrimine, quod Rebecca voluntatem Dei pro fundamento habeat, & recordetur adhuc, quod Deus de gemellis ejus dixerat, cum adhuc prægnans esset, nempe, major serviet minori, Gen. 25. v. 23. Eo respiciens illa, Dei intentionem promovere satagebat, ne fieret, quod Isaac intenderet, sed ut impleretur verbum Domini, de quo manifestam promissionem habebat, quod minor majori præponendus foret.

Ex adverso vero, mater filiorum Zebedæi, locum superiorem sollicitabat in regno Christi terreno, quod falso opinabatur, eum erecturum esse, sine ejus mandato, imo contra voluntatem ejus. Subinde enim jam inculcaverat, filium hominis non venisse ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis, Matth. 20. v. 28. Unde etiam, cum populus, quem miraculose cibaverat, rapere & Regem se facere vellet, honorem eum non acceptabat: sed fugiebat iterum in montem, ipse solus, Joh. 6. v. 15.

Utrique scæminea infirmitas conspicitur: quamvis enim Rebecca in eo non deliquerit, quod Jacobo, præ Esavo benedictionem paternam procuraverit: attamen *modus procedendi* iniquus est, potuisset enim alio modo rem instituere, & nihilo minus scopum suum obtinere, manifesta enim lex est: Ne mentiaris, nec decipias proximum tuum, Exod. 10. vers. 16. Mater vero filiorum Zebedæi in hoc aberrat, quod à

Cccc 3

Chri-

Christo temporalem dignitatem & gloriam consequi gestit, qui tamen regnum mundanum non inchoare: sed in monte Sion regnare, & spiritualis rex esse debebat, sicut de eo prædictum, Psal. 2. v. 6.

Nos sine ulteriori præloquio ad ipsam Evangelii tractationem nos conferemus, meditaturi ex eodem:

- I. Ἀρθρωπολογία *sive notitiam nostri.*
 II. Χριστογνωσία, *sive notitiam Christi.*

J.J.

Exegesis.

Jacobus idem est, ac *supplantator*: Iuste vocatum est nomen ejus Jacob, supplantavit enim me in altera vice, ait Esau de fratre Jacobo, Gen. 27, 36.

Hodie De Apostolo Jacobo sermo nobis incidit, non de Minore, filio Alphæi, cujus memoria jam tum primo Maji in Ecclesia celebrata fuit: sed de Majore, siquidem expresse filius Zebedæi ille appellatur. Interea & ipse quicquam de Jacobi genio habet, quod supplantationem attinet, quia enim ipse cum matre sua in falsa illa persuasione erat, Dominum post resurrectionem suam, de qua modo prædicaverat, terrenum regnum incepturum esse, ideo inter se consentiunt, quod reliquos Apostolos antevertere velint, in tempore superiorem locum ambituri. Sed multo melius fecissent, si affectus hosce ambitiosos supplantassent, & humilitati operam dedissent, ut pluribus mox indicabitur:

Ad *Notitiam nostri* nobis viam monstrabit:

I. Marris ambitio. Accessit enim ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis, adorans, & petens aliquid ab eo. Sine dubio præoccupando hunc circiter in modum dixit: Mi Domine, habeo petitionem ad te, oro, ne mihi eandem deneges. Servator: Quid vis? Respondet illa: Dic, ut sedcant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo. Hic audimus, quid Salome in votis habuerit? nempe præcipua officia & primatum, in regno, quod sibi imaginabatur Christi terreno, intendit & quæsit. Marcus recenset, quod filii Zebedæi, Jacobus & Johannes immediate petitione hac Christum rogaverint, & quidem satis pro imperio: Magister, volumus, ut quodcumque petierimus, facias nobis, Marc. 10. v. 35. Hinc colligere est, quod principio quidem matrem subornarint, putantes, quia Christus ei non male cuperet, cui & cognatione juncta erat, (Josephus enim pater Christi putativus, fuit ejus frater Germanus) non eum preces ejus supplices spreturum; verum postquam vident, frustra eam supplicare, ipsi animi sui sensa exprimunt. Non enim ignorabant, quod Christo præ aliis grati & accepti essent, sicut eosdem non modo singulari nomine Bne hargem, h. e. filii tonitruum insignaverat, Marc. 3. v. 17. sed & ad multa arcana, præ aliis discipulis adhibuerat. Interfuerunt transfigurationi Christi in monte Thabor, Matth. 17. v. 1. Cum eo fuerunt in ædibus Jairi, ubi defunctam ejus filiam resuscitavit, Matth. 9. v. 19. adfuerunt ei in horto Oliveti, ubi factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis, decurrentes in terram, Luc. 22. vers. 44. ideo non dubitant,

tant, quin se Christus quoque præ aliis in regno suo extollere velit, ingenti fiducia dicentes: Volumus, ut quodcunque petierimus, facias nobis.

Hic inspicias velim te, mi Christiane! annon & ipse huiusmodi ingenio sis, ut ambitiosis cogitationibus altiora contra verbum Dei affectaveris?

Hoc omnibus nobis naturaliter innatum est. Sicut enim Protoplasti nostri non contenti forte sua erant, sed desiderabant creatori suo æquales esse: ita hoc virus propagarunt in posteros suos, ut semper plus ultra cogitemus, & altiora affectemus, ponimus in cælum os nostrum, Psal. 73. v. 9.

Verum vitium est turpissimum, ortum ex serpentis semine, quod Satanas per lapsum cordibus nostris iniecit, ut multi donis suis superbiant, existimantes se aliquid esse, cum nihil sint, Gal. 6. v. 6. 3. dicentes: Ego sum, Soph. 2. v. 15.

Exempla ambitionis sunt, Absolon, 2. Sam. 15. v. 1. seqq. Nebucadnezar Dan. 4. v. 27. Haman, Esth. 3. v. 5. Herodes, Act. 12. vers. 21.

Hac ambitione laboravit quoque Alexander M. cum enim puer adhuc esset, patre res suas gestas prædicante, dicebat: *Nihil mi reliquum faciet pater?*

Quomodo Pontifex Romanus in templo Dei tanquam Deus sedeat, & extollat se supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ostendatque se, tanquam sit Deus, 2. Thesi. 2. v. 24. notius est, quam ut hic recenseri pluribus debeat.

In vita communi quoque inveniuntur

non pauci, qui hoc vitio perciti sunt, ut semper alta sapiant, & præ aliis eminere cupiant.

Sed quare superbis homo, qui terras & cinis, Sir. 10. v. 9. 13.

Genuini Christiani hoc vitium fugere, & magis humilitati studere debent, quæ omnibus palmam præripit: quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, 1. Pet. 5. 5.

Ubi est ambitiosus Lucifer? Dicebat quidem in corde suo: Ascendam in cælum, super astra Dei exaltabo solium meum, similis ero Altissimo. Verumtamen ad infernum detraheris, ad latus laci, Esa. 14. vers. 15.

Ubi fastuosus Pharao, qui sine metu dicebat: Quis est Dominus, ut audiam vocem ejus? Exod. 5. v. 2. fluctibus involutus & operatus est, & memoria ejus perit, Exod. 14. v. 27.

Ubi superbus Sennacherib, qui misso Rabface cum exercitu magno Judæis annunciare jussit: Non seducat vos, Ezechias, quia non poterit cruere vos, Esa. 36. v. 15. Egressus est Angelus Domini & percussit in castris ejus centum octoginta quinque milia, & percussus à filiis, cum adoraret in templo Nefrach Deum suum Esa. 37. vers. 36. 37.

Ita verum est, quod Salomo ait: Superbix pedissequa interitus, Prov. 16. v. 18. Fili, igitur, in mansuetudine opera tua perfice, Sir. 3. v. 19. 21.

II. *Denegata petitio.* Respondens enim Jesus, dixit: Nescitis, quid petatis, q. d. putassem equidem, plura vos in schola mea didicisse, quam ex petitione vestra intelligo, Regnum meum non est de hoc mundo

mundo, Joh. 18. v. 36. ideoque nullis Indigeo mundanis officialibus. Quid igitur vos dicitis, de sessione ad dexteram & sinistram meam, ut eam vobis concedam? Nescitis sane, quid petatis.

Hic examines velim te, an & ipse ita precatus fueris, ut te Deus ad dignitates in mundo evehere, & super alios extollere velit?

Equidem ad honores adspirare, & à Deo honoris gradum petere, non improbandum videtur: attamen semper cum hac conditione id fieri debet, si saluti nostræ non obstat. Et tunc, si Deo commodum, non uno modo potest erigere de pulvere inopem, & de stercore exaltare pauperem, ut collocet eum cum principibus, Psal. 113. v. 7. 8. ut exempla Josephi, Gen. 41. v. 40. Esther, Esth. 2. v. 17. Mardochei, Esth. 6. 10. Danielis, Dan. 6. v. ult. & aliorum probant. Non minus & adhuc facile idem præstare potest, dicendo huic vel illi, amice adscende Luc. 14. v. 10. nostrum tantummodo erit tempus & fortunam expectare, Eccl. 9. v. 11. Quando igitur ipsi non placet, æquo animo id feramus oportet, ac media prohibita non arripiamus ad hos ipsos extollendos, aut per *Nominativum*, famam nobis comparando per flagitiosa facinora, sicut Herostratus ideo templum Ephesinum incendit, in cuius exstructione universa Asia ducentos & viginti annos occupata fuerat. Aut per *Genitivum*, ut multi per cognitionem & confinitatem promotione potiuntur, qui tamen indigni prorsus sunt, quo medio & hi Apostoli *πρωτοκαθηδονίας* se consecuturos esse sperant. Sive per *Dativum*, seu per donaria, sicut Jason Antiocho promittebat, argenti talenta trecenta sexaginta, & ex

reditibus aliis, talenta octoginta, si sibi summum sacerdotium concederet, 2 Mac. 4. v. 8. seqq. Sive per *Accusativum*, per virulentam accusationem & calumnias, quo modo servus Mephiboseth Ziba Domini sui bona ad se transtulit, 1. Sam. 16. v. 1. seqq. sive per *Ablativum* & tyrannidem, sicut Abimelech se Regem fecit, occisis septuaginta fratribus suis, super unum lapidem, Jud. 9. vers. 5.

Hoc merito improbandum est, quia verbo Dei è diametro repugnat: *Vocativum* expetimus, dum nos ipse Deus promoveat, quod non fit nobis volentibus, sed in tempore visitationis Dei, 1. Pet. 5. v. 6.

Peccatur igitur hic *semel in excessu*, ab iis, qui seipfos variis machinationibus ingerunt, sicut Absolon dicebat: quis me constituat iudicem super terram? 2. Sam. 15. v. 4. *Deinde in defectu* ab iis, qui omnes honores, quamvis sibi oblatos, repudiant, sicut Saul apud vasa se abscondidit, cum in Regem Israelitarum eligeretur, 1. Sam. 10. vers. 22.

Quomodo Ammonius, Synesius, & Ephremus Anachoreta Episcopatum subterfugerint, ex Historia Ecclesiastica constat.

Utrumque reprehensione dignum est. Verum

— *Medio tutissimus ibis.*

Ideo bonum est cum silentio, salutare Dei, Thren. 3. v. 26. *Honores in prima quidem facie videntur honores, revera autem non sunt honores, sed ministeria*, ait Chrysostomus. Et recte Poeta ait:

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit,
& intra

Fortunam debet quisque manere suam.

Hu-

Humiles valles pluvia humectantur: at
altos montes fulmina feriunt.

Qui jacet in terra, non habet unde
cadat.

Quod vero hominibus altum est, abo-
minatio est ante Deum, Luc. 16, 15.

III. *Christianorum conditio*, de qua ita
Servator ait: Potestis bibere calicem, quem
ego bibiturus sum, & baptizari baptisinate,
quo ego baptizabor? Hoc allegorice di-
ctum est, ubi Servator duabus similitudini-
bus ostendit, quid illi, qui sequuntur se, in
regno suo expectare debeant.

*Primum simile desumptum est à poculo am-
bulatorio.* Quemadmodum enim qui convi-
viur: instruxit, poculum hospiti-
bus proponit, quod omnibus circulatorie exhaurien-
dum venit: Ita & Christus in Ecclesia convi-
vium lautum apparavit in ecclesia sua,
convivium pinguium, convivium vini de-
fecati, Esa. 25, v. 6. ubi duplicem calicem propi-
nat, omnibusque exhauriendum infundit,
primo calicem benedictum, in quo nobis san-
guinem suum ad bibendum exhibet, 1. Cor.
10, v. 26. Deinde calicem crucis, de quo Da-
vid, Psal. 79, v. 9.

*Nos eundem minus subterfugere debe-
mus,* est enim:

1. *Potio mansueta,* ideo calix dicitur, non
amphora, non vas, nec capula, aut urnarium,
quod modum justum excedat: sed calix, qui
cuique ex proportione infunditur, ne ultra
modum urgeatur, castigabo te in iudicio, ut
ne videaris tibi innoxius, Jer. 20, v. 11.

2. *Potio ordinata,* quam Christus cuique
propria manu infundit & propinat. Diabo-
lus sine voluntate Dei ne gry quidem no-
cere nobis potest: sed bona & mala, vita &
mors, paupertas & divitiæ à Deo sunt, Sir.
15, v. 14. qui fidelis est, nec patitur nos ten-

tari supra id, quod possumus, 1. Cor. 10, v.
13. Præterea & ejusmodi potio est, quæ
nobis emolumento est. Sicut enim alias
exultatio animæ & cordis vinum modera-
te potatum, Sir. 31, v. 36. Ita & salutifera
hæc crucis potio, nil nisi lætitiæ gignit apud
pios Christianos, ut omne gaudium
existiment, si in tentationes varias incide-
rint, Jac. 1, v. 2. & cum Paulo dicere possint:
Scio, quia hoc mihi proveniet ad salutem,
per vestram orationem, Phil. 1, v. 19.

3. *Potio consecrata,* equidem ab ipso Chri-
sto in passione sua, unde ille hic quarit: Po-
testis bibere calicem, quem ego bibiturus
sum? & indicat, quod in hoc mundo multæ
tribulationes & ærumnæ ipsis sint sustinen-
dæ. Verum se illis exemplo suo præiturum,
& crucis calicem consecraturum, quo ma-
jori fiducia sese sequi possint. Scite Augu-
stinus: *Amarum poculum prius bibit me-
dicus, ne biberet timeret agrotus.* Nullum ve-
nenum est in illo amplius: Servator ma-
jori ex parte epotavit illud, & quod reliquum
est, ita sanctificavit, ut Deum diligentibus
in bonum cooperetur, Rom. 8, v. 28. 1. Cor.
11, v. 32.

Sic, dilecti! crucis calicem oculis fidei
intueri & contemplare debemus. Ambulat
ille secundum seriem, nemo se hic excipe-
re unquam poterit. Bibit pater Abraham,
biberunt omnes Prophetæ, biberunt omnes
Apostoli: Nos igitur eundem minus sub-
terfugere debemus, sed quilibet cum Elia
dicat: Non melior sum, quam patres mei,
1. Reg. 19, v. 4. *Qui exceptus est à passione
flagellorum, exceptus à numero filiorum,* ait
Chrysostomus, h. e. ut Paulus idem expli-
cat: Si extra disciplinam estis, spurii & non
filii estis, Heb. 12, 8.

Dddd Also

Alterum simile desumptum est à Baptismo & lavatorio: potestis, quærit ille, baptizari baptisate, quo ego baptizabor? eoque iterum passionem & mortem suam respicit, quam expresse baptismum vocat, inquit: Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur, Luc. 12. vers. 50.

In scriptura non infrequens est, quod per aquas & fluctus omnis generis afflictiones & persecutiones indignantur. Vide Psal. 18. v. 17. Psal. 69. v. 2. 3. Psal. 93. v. 4.

His Servator passionis tempore immersus est, ideo conqueritur de torrentibus Belial, qui ipsum conturbaverint, Psal. 18. v. 5. Et discipulis suis similiter de baptismo crucis prædicat, quem suo exemplo subire teneantur, juxta communem illam regulam: Si quis vult post me venire, abneget seipsum & tollat crucem suam, & sequatur me, Matth. 16. v. 24.

Id omni tempore parati expectemus oportet. Quemadmodum enim Israelitæ, quamprimum de aqua petra biberant cum Amalec pugnare cogebantur, qui ipsis viam ad palæstinam intercludere intendebat, Exod. 17. v. 8. Ita & nobis, quando aqua petra salutis, qui Christus est, 1. Cor. 10. v. 4. conspersi sumus, infernalis ille Amalec pugnam indicit, cum quo per totam diem h. e. omnem vitam nostram pugnare cogimur, Job. 7. v. 1. Christus enim Rex crucis est, qui per passionem & mortem intravit in gloriam suam, Luc. 24. v. 26. In baptismo vexillo ejus sanguineo quasi sacramentum dicimus, ideo non inique ferre debemus, quando cum eo eandem fortunam subire cogimur. *Baptismus aqua in verbo, & baptismus crucis individua sunt,*

& qui Christianus esse vult, cum stigmatum crucis non pudere debet, Gal. 6. v. 17. alias ipso dignus non est, Matth. 10. v. 38.

Sed & hoc solatium non manet, quod sicut fluctus maris à Deo derivantur, qui mare conturbat, ut intumescant fluctus ejus, Ecl. 51. v. 15. ita sine voluntate ejus nihil adversi nobis obtingere valeat. Non enim malum est in civitate, quod non faciat Dominus, Amos. 3. v. 6. ideo comoderatius quoque id ferre possumus, cum Davide dicentes: Elevarunt flumina Domine, &c. Psal. 93. v. 4. 5. 6.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, *ἡμεῖς ἴσμεν, sive notitiam Christi, contemplaturi. Qui commendatur nobis:*

I. *Tanquam mansuetissimus increpator.* Hic duos hos discipulos non modo enormiter errare audimus, dum Christum terrenum regnum inchoaturum putant, in eoq. terrenis officialibus indigere: sed tanta ambitione quoque incensi sunt, ut primum dignitatis gradum præ omnibus aliis affectent: Ratione hujus errati non levem correctionem meriti fuissent: at tamen Servator cum mansuetudine eisdem corrigit, inquit: Nescitis, quid petatis.

Nobis hoc solatio esse debet, ne desperemus, si & ipsi forte ex infirmitate humana in delicto aliquo præoccupati fuerimus, Galat. 6. v. 1. siquidem nullo momento extra dis-

crimen sumus, quia & septies iustus in die cadit, Prov. 24. v. 16.

Iesus noster, qui respectu imbecillitatis discipulorum patientia usus est, non statim abjiciet nos, si forte ex infirmitate deliquerimus, quoniam ipse novit figmentum nostrum, Psal. 103. v. 14. ideoque calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet, Esa. 42. v. 3. sed ex gratia peccata teget, nec ad damnationem imputabit, Psal. 42. v. 2. Hinc Micha admirandus clamat: Quis Deus similis tui. &c. Mich. 7. v. 8.

Nos vestigiis eius insistentes, infirmos in fide assumere debemus, Rom. 14. v. 1. ita, ut eos in faurem spiritu lenitatis, Gal. 6. v. 1. Jacob. 5. v. 19. 20.

Gideon Midianicos invasurus dixit ad milites suos: Quod me facere videritis, hoc facite, Jud. 7. v. 17.

Ita caelestis Gideon nobis quasi ante oculos versatur, & quemlibet, qui sub vexillo suo militat, hac quasi voce in clamat: Quod me facite videritis, hoc facite, id alibi sic effert: Discite à me, quia mansuetus sum & humilis corde, Matth. 11. v. 29. hæc suprema nobis lex esto: Qui enim dicit, se in ipso manere debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulavit, 1. Joh. 2. v. 6.

Ipsè fuit mitis, qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem iudicanti iuste, 1. Petr. 2. v. 23. Idem & nobis faciendum est, nulli malum malo reddentes, ne vincamur à malo, sed vincamus in bono malum, Rom. 12. v. 17. ult. Beati inter, quoniam ipsi possidebunt terram, Matth. 5. v. 5.

Ipsè fuit humilis corde, & quamvis in for-

ma Dei esset non rapinam arbitratus est, quale Deo esse, sed seipsum exinanivit, usque ad mortem, mortem autem crucis, Phil. 2. 7. Id & nos imitemur oportet: quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, 1. Petr. 5. v. 5. Hoc coram Deo & hominibus probabitur, Sir. 25. v. 1. impletur enim lex Christi, Gal. 6. v. 2.

II. *Tanquam fidelissimus informator.* Discipuli opinabantur, Christum se ad terrenas dignitates evecturum esse, & alterum ad dexteram, alterum ad sinistram suam constituturum. Verum Servatore ejusmodi regnum plane ignorat. Etsi enim Rex Regum est, Apoc. 19. v. 16. portans omnia verbo virtutis suæ, Heb. 1. v. 3. & ejusmodi potestate pollet, ut omnia quæcunque velit facere possit, in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abyssis, Psal. 135. v. 6. attamen hoc regnum per discipulos suos administrari volebat: sed alios ad hoc destinavit, unde expresse ait: Reges gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic, Luc. 22. v. 25.

Regnum vero, quod per ipsos propagatum ibat, spirituale est, non esca & potus, sed justitia & pax, & gaudium in Spiritu Sancto, Rom. 14. v. 18. ideo subinde in N T. regnum cælorum dicitur, Matth. 20. vers. 1.

Hoc regnum adhuc hodie in Ecclesia administrat per ministros & legatos suos, velut caput ecclesiæ suæ, Ephes. 1. vers. 22. non externa vi, sed per verbum & sacramenta, hæc virga directionis sunt, Psal. 45. vers. 7. Beatus, qui per hanc

Dddd 2 fe

feregi finit, & huic Domino servit, in justitia & sanctitate coram ipso, Luc. 1. v. 75. fructur enim ille privilegii & immunitatibus illis, quæ Christus omnibus regni sui consortibus acquisivit, ut sunt, justitia, quæ coram Deo consistit, Rom. 10. v. 3. ut & spiritalis pax conscientiæ, Joh. 14. v. 27. & vita æterna quam Deus repromisit diligentibus se, Jac. 2. v. 5.

Igitur aliquando cum Christo in regnum gloriæ introire cupientes, & cum eo regnare mille annos, Apocalypf. 20. v. 5. ante vera ecclesiæ militantis membra esse, & calicem crucis bibere, nec non baptismum crucis suscipere tenemur, Fidelis sermo: nam si commortui fuerimus, & convivemus, 2. Tim. 2, 11.

Quodlibet regnum leges & statuta sua habet, quæ subditi sequi tenentur: Ita & hic Rex in regno spirituali, nobis tanquam subditis suis peculiare leges & statuta, præscripsit, quæ observare tenemur. Quicunque enim hanc regulam secuti fuerint, pax super illos & misericordia, Gal. 6. v. 15. quod enim hic per fidem habeat, ibi per speciem videbunt, 2. Corinth. 5. vers. 7. Quando Christus spirituale hoc regnum tradet Deo & patri, 1. Cor. 15. v. 24. & aliud regnum ordietur, in qua fides & prophetia cessabunt, caritas autem permanebit, 1. Cor. 13. v. 13. tum nullis concionibus & sacramentis amplius indigebimus, sed à Domino docti erimus, Esa. 54. v. 13. cognoscentes eum à minimo, usque ad maximum, Jerem. 31. vers. 34.

III. *Tanquam decreti paterni observator.* Eo spectat responsum, quod his supplicanti- bus dat: Calicem quidem meum bibetis, & baptisinate, quo ego baptizor, baptizabi-

mini: sedere autem ad dextram meam & sinistram, non est: meum dare vobis: sed quibus paratum est à patre meo.

Hoc non ita intelligendum est, ut Arriani id explicarunt, quasi Christus non omnia dare possit, quæ ab ipso petimus: Est enim Dominus super omnia, Act. 10. v. 36. Sed *ut illi petebant, sic & Christus illis responderet*, & innuit hoc ipso, non se à patre missum esse, ad terrenas dignitates iis distribuendas, quos non ad dominandum sed omnibus serviendum destinarat. Sunt etenim diversi status in hoc mundo, qui confundi non debent: sed unumquemque sicut vocavit Deus, ita & ambulet, 1. Cor. 7. v. 17. Quicunque igitur altiorem dignitatis gradum affectat, quam Deus ipsi dedit, non eum honorem intendit, quem Deus ipsi paravit, ideo cogitet modo, quod id minus servatori placeat, ipse enim ad paternum unum sunt, Job. 10. vers. 30.

Ideo nullum hinc argumentum formari potest, quo omnipotentia, aut divinitas Christi infringi possit. *Non enim potestatem negat, sed dispensationem ostendit*, ut Cyrillus ait: Reges enim gentium dominantur, vos autem non sic, Luc. 22. v. 25. 26.

Alias & spiritualiter non aliter intelligendum est, quam quod illi soli hæredes salutis esse, & cum Christo in throno ejus sedere debeant, sicut & ille vincens, sedet cum patre suo in throno ejus, Apoc. 3. v. 21. quos Deus ab æterno ad id prædestinavit: sed non absolute sine respectu fidei & incredulitatis: verum in Christo, qui unus homo est in gratia, Rom. 5. v. 15. qui nos gratificavit, Eph. 1. v. 6. Hi vero illi sunt

sunt, qui salutem suam non quærunt in operibus: sed unice propitiatorio sacrificio Christi per fidem innituntur, quod præstitit pro peccatis totius mundi, 2. Joh. 2. v. 2. & hoc ipso consummavit in sempiternum eos, qui sanctificantur, Hebr. 10. v. 14.

Si hoc ita feceritis nunquam confun-

demini, omnia enim possibilia sunt credenti, Marc. 9. v. 23. Die novissimo audietis ex ore ejus fravissimum illud Venite benedicti patris mei. Largiatur id nobis Deus omnibus, Amen.

In festo die D. Bartholomæi Apostoli.

Evangelium Luc. 22. v. 24. --- 30.

EXORDIUM.

Postquam Judæ cum nuru sua Thamar illicite concubisset, instante partu apparuerunt gemini in utero ejus. Atque in ipsa effusione infantium unus protulit manum, in qua oblectrix ligavit coccinum, dicens: Iste egredietur prior. Illo verò retrahente manum, egressus est alter, dixitq; mulier: quare rupisti propter te rupturam? & ob hanc causam vocavit nomen ejus Pharah, i. e. divisio, diraptor. Alterum verò appellavit Zarah, i. e. oriens, quia prius se ostenderat, Gen. 38. v. 13, 28.

Hæc mystice explicabimus.

Nos omnes Dilecti! ejusmodi *moertricem in sinu nostro habemus*, quæ est carnalis concupiscentia, militans adversus animam, 1. Petr. 2. v. 11. hæc, quando à Diabolo vitatur, non modo gemellos, sed multos filios & filias in lucem edit. Sicut in *Vitis Patrum* refertur, quod Diabolus ali-
quando constituerit uxorem ducere: & postquam ei sponsa obtigerit, nomine Impietas, se cum illa matrimonium iniis-

se, & septem filias genuisse, quas deinde per mundum distribuerit, hominibusque cloaverit.

Primam appellatam esse *Arrogantiam*, quam Nobilitati & cæteris Magnatibus nuptum dederit: illi enim plerumque abutuntur potentiâ suâ, dicentes: Ego sum, & extra me non est alius amplius, Sophon. 2. v. ult.

Alteram vocatam *Avaritiam*, negotiatoribus & mercatoribus eam despondisse, qui propter pecunias delinquant, & oculos suos avertunt, Sir. 27. v. 1.

Tertiam, *Falsitatem* dictam, junxisse Rusticis: licet enim hoc vitium aliis quoque familiare sit: attamen rusticorum proprium in quarto modo est, qui ab ipsis non decipitur, est quod gratuletur sibi, domus eorum plena dolo, Jer. 5. v. 27.

Quartam, *Invidiam* nominatam, adjunxisse Mechanicis, inter quos maximè frequens est: Contemplatus sum omnes labores & industrias operum, animadverti patere invidiæ proximi, Eccl. 4. v. 4.

Dddd 3;

Quin-